

‘Jeg som aldrig har kendt mænd’ får virkeligheden til at vakle

En ny generation, TikTok-generationen, har taget Jacqueline Harpmans roman 'Jeg som aldrig har kendt mænd' til sig, skriver Lotte Thrane. Foto: Michiel Hendryckx

LOTTE THRANE

29.11.2025

BØGER // ANMELDELSE – “Jacqueline Harpmans klassiker *Jeg som aldrig har kendt mænd* findes omsider i dansk oversættelse. Romanen afsætter en form for tvivl hos læseren, om vores såkaldte virkelighed er virkeligheden, eller det også er noget, vi er blevet bildt ind,” skriver Lotte Thrane. “Det er, hvad fremragende fiktion kan. Det er, hvad denne roman kan. Så pas på, når du læser *Jeg som aldrig har kendt mænd!*”

Jeg som aldrig har kendt mænd

Forfatter: Jacqueline Harpman

Forlag: Gads Forlag

Oversat til dansk af Francois-Eric Grodin

Udkom d. 28. november 2025.

39 kvinder og et barn er spærret inde i et bur i en kælder dybt under jorden. De ved ikke, hvorfor de holdes indespærret, eller hvor længe de har været det – og det liv, de

havde før de endte her, husker de kun lidt fra, for man har slettet deres minder og svækket deres hukommelse, de har mistet tidsfornemmelsen.

Hvem dette ”man” er, taler kvinderne ikke om, da deres evne til at ræsonnere også er svækket, de kan nu højst pjatte med hinanden. Udenfor buret patruljerer mandlige vagter tre og tre døgnet rundt, de slår voldsomme slag med pisk, hvis kvinderne så meget som rører ved hinanden.

Pisken smælder kun i luften, men lyden er så frygtfremkaldende, at den må have ramt nogen engang tidligere i indespærringen, siden den dybe frygt i den grad har sat sig i kvinderne.

“Vores navnløse jegfortæller i fangekælderen sætter sig for at finde ud af, hvad det vil sige at have et eget liv

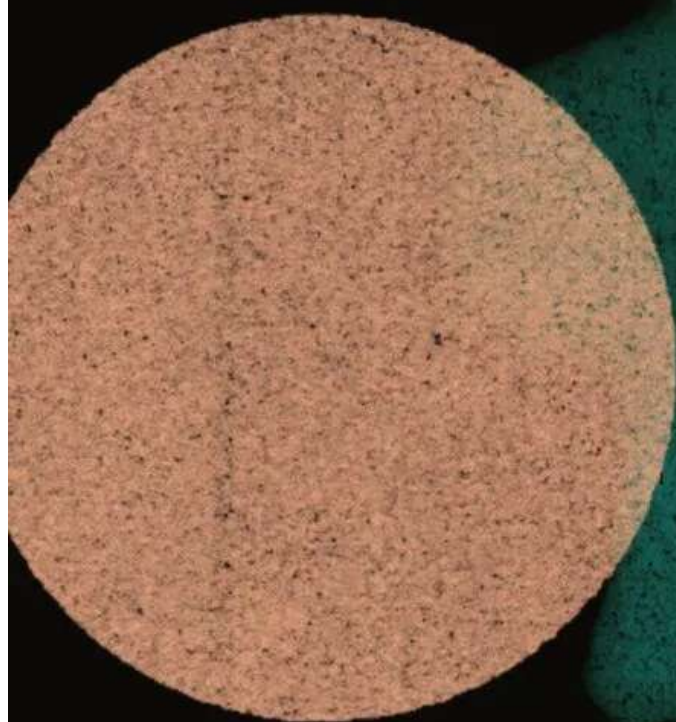
Sådan tænker det navnløse ”pige barn”, som kvinderne bliver ved med at kalde hende, den yngste fange i denne dystre, men fascinerende og velfortalte postapokalyptiske roman. Hun er romanens jegfortæller. Vi ved også, at hun er alene, da hun beslutter sig for at fortælle hele historien, de andre 39 er efterhånden døde, og ”pige barnet” er nu selv en gammel kvinde, har mange smerter og er ved at dø af kræft i underlivet.

Den viden har hun skaffet sig undervejs gennem sit venskab med Thea, der var sygeplejerske i sit tidligere liv og kan bringes til at huske noget fra sit professionelle liv.

En ny generation har taget ‘Jeg som aldrig har kendt mænd’ til sig

Sådan indleder belgiske Jacqueline Harpman (1929-2012) sin roman, *Jeg som aldrig har kendt mænd*, der udkom på fransk i 1995, fik flere priser og fremragende anmeldelser. Den blev oversat til engelsk 1997, og succesen fortsatte både i USA og i Storbritannien. En ny generation har taget romanen til sig for nylig, TikTok-generationen – og nu kommer den omsider på dansk på Gads Forlag, oversat fra originaludgaven af Francois-Eric Grodin.

'Et lille mirakel'
New York Times

Jeg som aldrig har kendt mænd

Jacqueline

Harpmann Harpman

Vores navnløse jegfortæller i fangekælderen sætter sig for at finde ud af, hvad det vil sige at have et eget liv. Først opdager hun, at tænkning kan være en form for fryd. Derefter beslutter hun sig til at få styr på tiden. Døgnrytmen, eller den rytme, kvinderne pålægges i kælderen, deles kun op af to måltider i den vågne tid, derefter dæmpes lyset – indtil lyset tændes igen, og de får et måltid stukket ind gennem tremmerne.

Kvinderne mindes dog, at ”før katastrofen” – som de hverken husker årsag til eller indhold af – da spiste man tre måltider om dagen, og man var træt, når man gik i seng, fordi man havde arbejdet.

Der er selvsagt ingen ure i kælderen, men sygeplejersken Thea fortæller vores jegfortæller hvor ofte hjertet slår, og derefter kan hun begynde at tælle sine hjerteslag. Og selvom de talte hjerteslag efterhånden løber op i titusinder i hendes hoved, så ved hun nu, at ”hvis mit hjerte har slået syvtusindtohundrede slag fra det øjeblik der blev skruet op for lyset til den følgende vagtafløsning, så er der gået hundrede minutter.”

Ud fra det kan hun forstå, at der er to forskellige tidssystemer: Det, kvinderne er tvunget til at leve efter, og det, vogterne er del af. Måske er det også tiden ude i virkeligheden?

Det er uoverkommeligt med alle de tal, der skal arkiveres i hovedet, også for det kloge barn, men hun giver senere erkendelsen et navn, for tallene var ”datoen for min tænknings begyndelse.” Hun har erobret nyt territorium, grundlagt en fri zone, hun ved, at hun kan tænke, og det bringer hende håb. Men der er langt igen, ved hun instinktivt. Det gør hende trist, ”men det vidste jeg ikke, for jeg havde ingen ord for sindstilstande”, som hun senere ræsonnerer.

”Pigebarnets” behov for at forstå sin situation er umættelig, og i modsætning til kvinderne, der mere eller mindre har affundet sig med vilkårene, bliver hun ved med at spørge. ”Til hvad nytte?” svarer de, før de nødtvungent prøver at huske, hvordan deres liv var dengang. Med børn, med mænd, med arbejde, med kærlighed.

En dag sker der noget, der ændrer den daglige trummerum og gruppens ikke-liv nede under jorden. Mens vagterne er ved at patruljere, lyder pludselig en sirene, der får

mændene til at flygte væk fra kælderen – glemmende et nøglebundt, som vores fortæller får fat i.

Forfatteren fotograferet i 1959. Foto: Mputtema via Wikimedia Commons

Hun låser op for de andre og ser nogle trin, der går opad og opad – en trappe, som hun senere lærte, at det hed. Og øverst en åben dør. Til friheden.

Men hvilken frihed og hvilken verden? De er kommet op til en øde slette, hvor ingen kan genkende landskabet, der er hverken højdedrag, veje, byer eller anden variation. Og der er ingen andre mennesker. Var alt blevet ødelagt, udslettet af en virus?

Mange spørgsmål trænger sig på, men først oplever de det under det er at føle regn, at røre ved jord og sten – og at føle sult! De må have mad, så de må, selvom det kræver overvindelse, ned i kælderen igen for at hente forråd og vand.

Hvor er de? Er de stadig på Jorden, eller er de på en anden planet? Det får hverken jegfortælleren eller læseren vished om, og det bidrager til den stemning af uhygge, man læser romanen med. Solen er der dog, og den bliver kvindernes vejviser i den lange rejse gennem et øde land, som ”pigebarnet” får dem overtalt til. For der *må* være civilisation et sted. Og andre mennesker.

De finder også flere vagthuse, som det, de har forladt. Med nye kældre, nu med døde kvinder, der ikke har været så heldige at kunne låse sig ud.

En form for civilisation opstår; de henter jævnligt forsyninger, redskaber og tæpper – og tændstikker, så de kan tænde bål – i de fangekældre, som de finder på deres vej.

Da fortælleren er alene tilbage, er hun tæt på at opgive håbet. Hun føler, at hun er spærret lige så uhjælpeligt inde herude i friheden, som hun var inde i buret. Indtil hun finder en kælder uden døde kvinder, men med smukke møbler, tæpper på gulvene, malerier, håndsæbe, frottéhåndklæder, masser af forråd – og bøger. Et hjem, med andre ord. Her beslutter hun sig for at blive, og her dør hun, efter at hun har lært sig at læse og skrive ved at stove sig igennem bøgerne i reolen. Her bliver hendes grumme historie til.

Fremragende fiktion

Harpmans roman afsætter en form for tvivl hos læseren, om vores såkaldte virkelighed er virkeligheden, eller det også er noget, vi er blevet bildt ind.

Det er, hvad fremragende fiktion kan. Det er, hvad denne roman kan. Så pas på, når du læser *Jeg som aldrig har kendt mænd!*

Min eneste anke er bogens titel, der ikke dækker indholdet af de subtile filosofiske overvejelser og kampe for at forstå, hvad et menneske og et liv er. Hovedpersonen vedbliver at være det videbegærlige barn, selvom – eller fordi! – hun aldrig er blevet kønsmoden, men forfatteren lader ikke desto mindre sin roman slutte med jegets undren over at ”min livmoder bliver min død, jeg som aldrig har haft menstruation, og som aldrig har kendt mænd”.

Her burde en forlagsredaktør have grebet ind i 1995.

POV dækker kulturlivet med klassiske anmeldelser, interviews, essays og fotoreportager. [Klik dig videre her.](#)

Gads Forlag

Jacqueline Harpman

Jeg som aldrig har kendt mænd

Lotte Thrane

LOTTE THRANE

Lotte Thrane er forfatter og universitetsforsker, mag.art. og dr.phil. i nordisk litteratur. Det kultur-, kunst- og personalhistoriske har, gerne med et feministisk perspektiv, været en gennemgående linje i hendes forfatterskab. Hun har bidraget med talrige artikler og antologibidrag og har skrevet en ræk...